

פרוטוקול מס' 109

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', כ"ב בסיון תשל"א - 15.6.71, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

ר . ברקת - יושב-ראש הכנסת

חברי הוועדה:

י . ישעיהו - היו"ר
א . אנקוריון
ר . ארזי
מ . ביבי
י . בן-מאיר (רוזנברג)
מ . ברעם
י . גולן
א . הלאל
א . זילברברג
י . נבון
י . נחושטן
מ . נסים
צ . צימרמן
א . רזיאל-נאור

מוזמנים:

ש . לורנץ - חבר-הכנסת
ח . ליאור - מזכיר הכנסת
ז . שר - היועץ המשפטי של הוועדה
א . בר-זכאי - משרד המשפטים
י . בנגל - קצין הכנסת

מזכירת הוועדה: מ . ברפי

רשמה: נ . רינגלר

- סדר-היום:
- א . פגרת הקיץ תשל"ב;
 - ב . סדרי ישיבות הכנסת;
 - ג . ערעורו של חבר-הכנסת לורנץ על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: מגיפת החולירע ומצבם המחמיר והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו;
 - ד . קביעת הזמן לדיון בסקירות השרים על פעולות משרדיהם;
 - ה . הצעת החלטה בענין הוראות סעיף 60(ב) של התקנון.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. פגרת הקיץ תשל"ב

קיבלנו מכתב חתום על-ידי מזכיר הכנסת וזה לשונו: "בישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים מהיום הוחלט להמליץ בפני ועדת הכנסת על סיום כנס הקיץ של הכנסת ביום ד', ו' באב תשל"א - 28.7.1971 ופתיחת כנס החורף ביום ב', ו' בחשון תשל"ב - 25.10.1971. הנני מבקש אישורה של ועדת הכנסת להחלטה זו."

ח. ליאור:

למעשה תתחיל הפגרה ב-2.8.71 ומושב החורף ייפתח ב-25.10.71 - שבועיים לאחר חג הסוכות.

הוחלט:

לאשר החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר סיום כנס הקיץ של הכנסת ביום ד', ו' באב תשל"א - 28.7.71, ופתיחת כנס החורף ביום ב', ו' בחשון תשל"ב - 25.10.71.

מ. ביבי:

האם פירוש ההחלטה שהכנסת לא תאריך מושבה עד ליום ה', ז' באב תשל"א - 29.7.71?

היו"ר י. ישעיהו:

אם יהיה צורך בהארכת המושב - נדון על כך. במקרה הצורך אפשר יהיה להאריך ביום אחד את

מושב הכנסת.

ב. סדרי ישיבות הכנסת

אקריא לפניכם מכתבו של מזכיר הכנסת, מר ליאור: "בישיבת היושב-ראש והסגנים מיום 14.6.71, הוחלט להוסיף בתחילת חודש יולי יום נוסף לישיבות הכנסת על-מנת לסיים את הדיון במספר חוקים בקריאה שניה ושלישית וכן חוקים בקריאה ראשונה, העומדים על סדר יומה של הכנסת.

יום הישיבה הנוסף נקבע ליום ה', ח' בתמוז תשל"א - 1.7.71 בשעה 10.00 בבקר. הכוונה היא שישיבות הכנסת באותו שבוע תהיינה רגילות, זאת-אומרת שבימי ב' ו-ג' הישיבות תתחלנה בשעה 16.00 וביום ד' תתחיל הישיבה בשעה 11.00. הנני מבקש אישורה של ועדת הכנסת להחלטה זו."

ח. ליאור:

הצעתי בישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים שהישיבה ביום ד' תתחיל בשעה 16.00, אך לא היתה הסכמה להצעת. במפורש הוצע שהישיבה ביום ד' תתקיים בשעה הרגילה, והישיבה ביום ה' תתחיל בשעה 10.00.

י. נבון:

הנימוק לאי קבלת ההצעה לקיים ישיבת יום ד' בשעה 16.00 היה - שלא תהיה התבזות של הכנסת, בכך שהכנסת תהיה ריקה.

א. הראל:

בכמה זמן מעריכים את הישיבה ביום ה'?

היו"ר י. ישעיהו:

בשלוש שעות.

א. הראל:

קיים חשש שביום ה' יהיה מצב נוכחות חברי-הכנסת במליאת הכנסת גרוע יותר מאשר ביום ד' אחר הצהריים. אינני מאמין שביום ה' תהיה נוכחות גדולה יותר מאשר ביום ד'.

מ. ביבי:

אנו חייבים להתחשב במציאות. היו מקרים לא מועטים שהמשכנו את הישיבה ביום ד' עד הערב ללא הצלחה. מדוע שלא נהיה ריאליסטים? - ביום ה' מתקיימות ישיבות של ועדות בכנסת וחברי-הכנסת משתתפים בהן. נראה לי שיבוא מספר סביר יותר של חברי-הכנסת ביום ה' מאשר ביום ד'.

אני מציע שנאשר את החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים כמות שהיא.

היו"ר י. ישעיהו:

הוחלט: לאשר החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדבר קיום ישיבה נוספת ביום ה', ח' בתמוז תשל"א - 1.7.71, בשעה 10.00 בבקר.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. ערעורו של חבר-הכנסת לורנץ על אי חברת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "מגיפת החולירע ומצבם המחמיר והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו"

אקריא לפניכם מכתבו של חבר-הכנסת לורנץ ליושב-ראש הכנסת: "עם החקבל הידיעות על מצבם החמור של הפליטים המזרח-פאקיסטניים הנמצאים בהודו ועל מגיפת החולירע שפרצה בקרבם, ביקשתי לקיים דיון דחוף בכנסת על הנושא: 'מגיפת החולירע ומצבם המחמיר והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו'."

יושב-ראש הכנסת והסגנים דחו את דחיפותה של הצעתי מבלי לנמק את הדחיה. מיותר הוא להדגיש את חשיבות הדבר שהכנסת תשמיע בהקדם את קולה על בעיה אנושית זו, לנוכח האדישות שהאו"מ ומדינות העולם מגלים לאסון רב מימדים זה. כל יום שעובר ללא נקיטת פעולות של עזרה דחופה בציוד רפואי ובמזון, גורם למותם של אלפים רבים, ולכן יש להכיר בדחיפותה של הצעתי זו.

בהתאם לסעיף 34(ד) לתקנון הכנסת, אבקשך להעביר לוועדת הכנסת את ערעורי על ההחלטה לדחות את דחיפותה של הצעתי הנ"ל."

היו"ר הכנסת ר. ברקת: לפני יושב-ראש הכנסת והסגנים הועלתה אתמול הצעתו של חבר-הכנסת לורנץ, להעלות לדיון דחוף בכנסת את הנושא: מגיפת החולירע ומצבם המחמיר והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו. יושב-ראש הכנסת והסגנים דחו את הצעתו של חבר-הכנסת לורנץ, ולכן הועבר ערעורו להחלטתה של ועדת הכנסת.

הנימוק של חבר-הכנסת לורנץ לדחיפות ההצעה היא: "מיותר הוא להדגיש את חשיבות הדבר שהכנסת תשמיע בהקדם את קולה על בעיה אנושית זו, לנוכח האדישות שהאו"מ ומדינות העולם מגלים לאסון רב מימדים זה. כל יום שעובר ללא נקיטת פעולות של עזרה דחופה בציוד רפואי ובמזון, גורם למותם של אלפים רבים."

רצוני להקדים ולומר, שסבור אני שעל ועדת הכנסת לתת דעתה על המוסד הקרוי "הצעות דחופות לסדר-היום". מפעם לפעם נמצאים אנו חלוקים בדעותינו בשעה שבאים אנו לדון בהצעות דחופות לסדר-היום, ולא ברור לנו בדיוק מהי משמעותה של ההצעה הדחופה לסדר-היום בחיינו הפרלמנטריים; אך לענין זה נגיע לא בהקשר עם ערעור זה.

אין חילוקי דעות בין כל חברי הוועדה המסובים כאן, ובין סגני יושב-ראש הכנסת ויושב-ראש הכנסת עצמו, על הזדהותנו עם סבל אנושי, בין אם זה סבל אנושי הודי, או סבל אנושי אחר.

השאלה העומדת לפנינו היא באיזו מידה דיון בכנסת יפחית מגודל האסון. פרט למחווה - אינני מזלזל בג'סטת ההומניטרית, אבל לגופו של ענין יש אי דיוקים בהצעתו של חבר-הכנסת לורנץ. בהודעות שנתפרסמו נאמר שעוד לא היה מפעל של עזר לנגועים כמפעל המבוצע עתה לעזרת הפליטים הפאקיסטניים בהודו. מדינת ישראל השתתפה בעזרה ואף זכתה להבלטת הענין בהודו, דבר שאינו רגיל בהודו. פעם עשתה ממשלת ישראל ג'סטתה מאוד נאה, הומניטרית, והתשובה לא היתה מלבבת יותר מאשר של ממשלת פאקיסטן.

יו"ר הכנסת ר. ברקת:

בשים לב לדבר שהדיון לא יוכל לקדם בשום אופן את העניין, מה גם שההנמקה לדחיפות הצעתו של חבר-הכנסת לורנץ איננה תואמת את המציאות; לא ראינו צורך להכיר בדחיפות הצעתו. בעניין זה לא היו חילוקי דעות, וההצעה לא להכיר בדחיפות נתקבלה על דעת כולם.

י. נחושטין: אילו היתה הנמקה תואמת את המציאות, האם היה הדבר משנה את החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים?

יו"ר הכנסת ר. ברקת: אילו לא היינו מגישים עזרה והרמת קולנו היתה מעוררת את קולו של העולם, אז אולי היינו מרימים קול כדי להציל נפש של הודי. הבעיה היא פשוטה וברורה.

ש. לורנץ: אם לא היינו מאמינים שהרמת קולנו בכנסת וכל הדברים שאנו משמיעים מעל בימת הכנסת יש להם חשיבות - לשם מה אנו בכלל מדברים? אני מאמין בזה שלקולנו, ובמיוחד לקול ישראל יש חשיבות.

השיקול של הגשת עזרה הוא כמובן אחד הדברים שאין להם שיעור, כי יכול משהו לטעון שהעולם עשה כל שביכולתו, ויכול אחר לבוא ולהגיד, מבלי לחלוק על העובדות, שנעשה מעט מאוד ואפשר לעשות הרבה יותר; הן מבחינה מעשית וקל זחומר מבחינה מוסרית. מה פירוש הדבר שעוזרים? - אפשר לדרוש יותר ואפשר לעשות יותר, וודאי שחייבים לעשות יותר.

מדוע הצעתי הצעה דחופה בעניין זה ומדוע הזדעזעתי לשמע דחיית הדחיפות? - נתאר לעצמנו שפרלמנט מסויים בימים ההם, כאשר אנו היינו הקורבנות, ונניח שחבר הפרלמנט השווייצרי היה מעלה את הבעיה שלנו: הרג, רדיפות, סבל וכל מה שעבר עלינו, ונשיאות אותו פרלמנט היתה דוחה את דחיפות ההצעה באומרה: כבר הרגו וממשיכים להרוג, מה יעזור אם נשמיע קולנו וננימוקים נוספים. ישנם דברים שאיננו יכולים שלא להשמיע קול, אפילו אם אני מקבל ש-99% של ההנמקות הן צודקות ולעניין. אינני רוצה להתווכח לגופו של העניין. אם המדובר הוא באחוז אחד של רגשותיו של אדם, אולי זה יעזור.

קריאה מעל בימת הכנסת, פניה לראשי הפרלמנטים ופניה לראשי הדתות בעולם - כדאית לנו גם מבחינה פוליטית. אסור לדחות את דחיפות ההצעה כאשר מדובר בפיקוח נפש ואפילו בהצלת נפש אחת.

י. נבון: אני מודה שלא עמדה בעיני שאלת חשיבות העניין כאשר חשבת על עניין הדחיפות, כי אין להחליף חשיבות בדחיפות. אלו הם שני דברים שיכולים לפעמים להזדהות, או לחפוף זה את זה, אך לא בהכרח. יכול להיות דבר דחוף ולא כל כך חשוב, ויכול להיות דבר חשוב שדחיפותו איננה גדולה.

הצעתו של חבר-הכנסת לורנץ עוסקת בעניין שנמשך כבר שבועות וחודשים. המצב לא נוצר השבוע. מדוע לא העלה חבר-הכנסת לורנץ את הצעתו לפני חודש? מה הדבר שגרם לנושא זה להיות דחוף ושלא גרם לנושא זה להיות דחוף לפני חודשיים ולא יגרם לנושא זה להיות דחוף בעוד שבוע? - זהו הנימוק העומד לפני. לפני שבוע היו הצעות לסדר-היום, מדוע אז לא העלה חבר-הכנסת לורנץ את הצעתו, מדוע לא הגיש הצעה דחופה בעניין זה לפני חודש? גם אז היו בעיות חריפות יותר מאשר הן כיום.

כיוון שפעם בשבועיים יש הצעות לסדר-היום, והיות ולא הוגשה עד עתה הצעה דחופה לסדר-היום בעניין זה - אין דחיפות להצעה ואפשר להעלותה לדיון בשבוע הבא במסגרת הצעות לסדר-היום. הבעיות הללו קיימות כל הזמן. זהו נושא מאוד מכאיב ויכולים לדון בו במסגרת הצעות רגילות לסדר-היום. זה היה הנימוק שלי לאי הכרה בדחיפות ההצעה. אינני נכנס עתה לויכוח אם הדברים הנשמעים מעל בימת הכנסת מועילים, כי זה לא קנה מידה.

א. הראל:
 אני תומך בערעורו של חבר-הכנסת לורנץ מהנימוקים
 הבאים: יכול להיות שיש ענין שהוא בעל חשיבות
 ממדרגה ראשונה והדחיפות לא מתגלית מייד בעיני בעל ההצעה ובעל ההצעה
 לא חשב על כך, אך ברגע שבעל ההצעה הגיע למסקנה שיש להעלות באותו ענין
 הצעה דחופה לסדר-היום - אנו בהחלט צריכים לראות בה את הדחיפות.

אני בהחלט חושב שהנושא דחוף, ואם רוצים שקול
 ישראל יישמע בענין זה, מוטב שישמע קודם. יכול להיות שהיתה בענין זה
 הזנחה, אך ברגע שמישהו מציע להעלות נושא זה לדיון דחוף בכנסת - חלילה
 לנו לדחות את הדחיפות.

אינני רואה שום סיבה מדוע ההצעה לא תהיה
 דחופה, כמו כל הנושאים האחרים שמכירים בדחיפותם. רק לתועלת הענין
 הוא אם הצעה זו תתקבל.

י. נחושטן:
 אני תומך בהצעתו של חבר-הכנסת לורנץ מסיבה
 אחת בלבד: הדחיפות בנושא זה היא בכך שרק
 בשבוע שעבר פורסם קבל עם ועדה שמתבצע הרג המוני של עם שלם בבנגאל.
 את הדגש יש לשים על "ההרג בבנגאל".

פ. ר. הכנסת ר. ברקת:
 נושא ההצעה הוא: "מגיפת החולירע ומצבם המחמיר
 והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו", ולא
 ההרג בבנגאל.

י. נחושטן:
 חבר-הכנסת לורנץ תיקן את הצעתו בכך שהוסיף
 את המלים: "ההרג בבנגאל".

ש. לורנץ:
 אני מתכוון לתקן הצעתי בנוסח זה.

י. נחושטן:
 אם חבר-הכנסת לורנץ יוסיף מלים אלו חושב אני
 שאי-אפשר להפריד בין חלקי הנושא. הפליטים
 באים בגלל ההרג בבנגאל.

לנימוקי יושב-ראש הכנסת, שישראל הוסיפה עזרה:
 מדוע לא נבליט זאת מעל בימת הכנסת. הדבר יועיל לעם ישראל.

ה. ר. י. ישעיהו:
 אם חבר-הכנסת לורנץ רוצה לשנות את הצעתו עליו
 להגישה מחדש ליושב-ראש הכנסת והסגנים. ועדת
 הכנסת אינה ממלאה תפקידם של יושב-ראש הכנסת והסגנים. ועדת הכנסת דלצח
 רק בערעור. אם הנוסח החדש שיציע חבר-הכנסת לורנץ יראה ליושב-ראש
 הכנסת והסגנים כדחוף - הם יכירו בדחיפותו.

י. גולן:
 אני נגד ערעורו של חבר-הכנסת לורנץ, כי הצעתו
 איננה עומדת במבחן הקריטריונים של הצעה דחופה.
 יש בעיות רבות מאוד שיכולים אנו להעלותן כהצעות דחופות לסדר-היום, אך
 איננו עושים זאת, אלא ביום ד' במסגרת הצעות רגילות לסדר-היום. אם
 נטשטש את ההבדל בין הצעות דחופות לבין הצעות חשובות, כי אז נהפוך את
 כל ענין ההצעות הדחופות לסדר-היום לדבר שלא נוכל לעמוד בו.

לחבר-הכנסת נחושטן: אין כל קשר בין מגיפת
 החולירע לבין ההרג בבנגאל. גם ההרג בפאקיסטן איננו עומד, לדעתי,
 בקריטריונים של הצעה דחופה. אפשר לדון או לא לדון בנושא, אבל אין
 הוא הצעה דחופה.

ש. לורנץ:
 חבר-הכנסת נבון עורר שאלה חשובה: אם נושא ההצעה
 הוא כל כך דחוף, מדוע הוא לא היה דחוף עד עתה? -
 אני צריך להודות בפה מלא שאין לי תשובה על כך. אני רק אוכל להגיד
 שחטאתי והתרשלתי; ולא רק אני, אלא כולנו. אם מתרשלים באיזה ניתוח
 אין פירושו שהניתוח אינו דחוף; אדרבא, בגלל שהתרשלו הניתוח דחוף יותר.

אל נא נשתמש כאן היום בטעמים פורמליים. יש לנו
 תקדימים במשך כל השנים. אין פה ענין שיש בו ספק. הנושא הוא כזה שאנו

ש. לורנץ:

צריכים להיות רגישים לגביו במיוחד. ניצור רושם טוב מאוד אם נכיר בדחיפות ההצעה, וניצור רושם רע מאוד אם נדחה את דחיפות ההצעה. אי-אפשר לטעון שאין דחיפות להצעה, כאשר מדובר בסדר גודל של מליונים החולים בחולירע.

לפי הנוהל, כאשר מאשרים הצעה לסדר-היום, רשאי המציע לשנות שינויים מהותיים בהצעתו. אני רשאי לשנות אם השינוי שאני מציע הוא באותו ענין. השינוי שאני מציע אינו נושא חדש. כוונת הצעתי היתה לסבל הפליטים וההרג האכזרי בבנגאל. אני סבור שאם כותרת ההצעה תשתנה יהיה מקום רב יותר להכיר בדחיפות ההצעה.

היו"ר י. ישעיהו: אנו חייבים לשמור על סמכויות יושב-ראש הכנסת והסגנים. אנו דנים בערעורו של חבר-הכנסת לורנץ על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו כפי שנוסחה והוגשה ליושב-ראש הכנסת. אם נחליט על הנוסח החדש של ההצעה ייצא שנחליט במקום יושב-ראש הכנסת והסגנים ואין זה מעשה הוגן.

מ. ברעם: האם על-פי התקנון רשאי חבר-הכנסת לורנץ לפנות מחדש ליושב-ראש הכנסת והסגנים על יסוד זה שהוא רוצה לשנות את נוסח הצעתו?

י. גבון: כן.

מ. ברעם: אם כך מיעץ אני לחבר-הכנסת לורנץ לבטל את ערעורו ולפנות מחדש אל יושב-ראש הכנסת והסגנים בנוסח החדש של הצעתו. הוא יכול להגיש עוד היום את הצעתו.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: אם הצעה זו תועבר על-ידי ועדת הכנסת, אינני יודע אם אותם נימוקים לא יפעלו לגבי הנוסח האחר, ואז יהיה לפני ערעור שיסתמך על השקפה מסויימת של חברי-הכנסת.

א. רזיאל-נאור: נוצר מצב בדיעבד, שלא טוב יהיה אם נדחה את הערעור הזה. אולי ההנמקות של חבר-הכנסת גבון צודקות, אולי המצב בשבוע זה אינו גרוע מכפי שהיה לפני שבועיים; העובדה היא שהשבוע הוגשה הצעה בנושא זה, וכיוון שהוגשה הצעה על נושא שיש בו אספקטים של רצח עם - גם אם חבר-הכנסת לורנץ לא דייק בנסחו את כותרת ההצעה - לא טוב בדיעבד, לאחר שהוגשה הצעה כזאת שאנו נדחה את דחיפותה; מה גם שלפני ימים מספר שמענו על פעולה מסויימת שרצו לשוות לה הילה של הומניטריות ושחרור עמים ובסופו של דבר היתה לנו לרועץ. לתמוך בארגון הגורם לנו צרות זה טוב? למה להתנגד להעלאת נושא הנמצא בחוד לבבו של חבר-הכנסת?

אני מבקשת לתמוך בערעורו של חבר-הכנסת לורנץ.

מ. ברעם: אני חושב שהשיקולים של יושב-ראש הכנסת והסגנים הם נכונים, אבל אינני יכול לקבל במקרה הזה, כשמדובר ברצח עם, שלא נפעיל את כל הכללים שלפיהם הכרנו בדחיפות ההצעה בענין שמורות הטבע, גם בנושא זה.

לכן הצעתי לחבר-הכנסת לורנץ לבטל את ערעורו ולהגיש נוסח חדש של ההצעה עד לשעה 12.00 היום, אחרת אני לא אצביע נגד קבלת הערעור. אינני יכול לקבל על עצמי אחריות בענין כל כך יסודי.

עצתי לחבר-הכנסת לורנץ היא לבטל את ערעורו.

ש. לורנץ: אני מוכן לקבל את ההצעה.

הוחלט: חבר-הכנסת לורנץ וויתר על ערעורו על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "מגיפת החולירע ומצבם המחמיר והולך של חמשת מיליון הפליטים בהודו".

היו"ר י. ישעיהו:

ד. קביעת הזמן לדיון בסקירות השרים על פעולות משרדיהם

עלינו לקבוע זמן לדיונים על סקירות השרים על פעולות משרדיהם בתאריכים כלהלן:

משרד התיירות - 21.6.71; משרד השיכון - 28.6.71; משרד התחבורה - 12.7.71; משרד הפנים - 13.7.71; משרד החוץ - 19.7.71; משרד המשפטים - 20.7.71; משרד ראש הממשלה - 26.7.71

סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו תתקיים ב-22.6.71 ולדיון זה כבר קבענו 3 שעות.

ח. ליאור: ייתכן ומשרד ראש הממשלה יידון ב-28.7.71 במקום ב-26.7.71.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע שתיים לדיון במשרד התיירות.

הוחלט: לקבוע 2 שעות לדיון על סקירת שר התיירות על פעולות משרדו;

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון במשרד השיכון.

מ. כיבי: אני מציע לקבוע 4 שעות לדיון על משרד השיכון.

א. אנקוריון: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון על משרד השיכון.

מ. ברעם: תומך ב-4 שעות.

א. רוזאל-נאור: תומכת ב-4 שעות.

הוחלט: לקבוע 4 שעות לדיון על סקירת שר השיכון על פעולות משרדו;

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון על משרד התחבורה.

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון על סקירת שר התחבורה על פעולות משרדו;

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון על משרד הפנים.

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון על סקירת שר הפנים על פעולות משרדו;

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון על משרד המשפטים.

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון על סקירת שר המשפטים על פעולות משרדו.

היו"ר י. ישעיהו: כמה שעות נקבע לדיון על משרד החוץ?

י. נחושטן: אני מציע 4 שעות.

היו"ר י. ישעיהו: ייתכן ויהיה דיון מדיני יום או יומיים לפני או אחרי הדיון על משרד החוץ - איך הגיון שיתקיימו שני דיונים מדיניים סמוכים זה לזה וארוכים. אם לא יתקיים דיון מדיני - מוצדק לקבוע 4 שעות לדיון על משרד החוץ, אבל אם יתקיים דיון מדיני - לא יהיה מוצדק לקבוע 4 שעות. אולי נשאיר זאת פתוח ולא נקבע את מספר השעות עתה.

היו"ר י. ישעיהו:

הפעולות האחרות של משרד החוץ מתקפחות על-ידי כך שמחקיים דיון מדיני. אני חושב שצריך פעם להפריד בין שני הדברים. אני ממליץ שנקיים דיון מדיני וכן נקיים דיון על פעולות משרד החוץ במיוחד. פעולות כגון: סיוע חוץ, הסברה, שגרירויות וכו'. נושאים אלה מתקפחים בגלל הדיון המדיני.

א. רוזיאל-נאור: על כן יש לקבוע 4 שעות לדיון כדי שיוותר די זמן כדי לדון גם בפעולות משרד החוץ. אם נקבע 3 שעות בלבד יהיה זמן רק לנושאים מדיניים.

א. אנקוריין: אני מציע לקבל את הצעת יושב-ראש הוועדה, שלא להחליט עתה על מספר השעות, - להשאיר זאת פתוח.

א. הראל: אני מציע לקבוע 4 שעות כדי שנוכל להקדיש זמן גם לפעולות משרד החוץ וגם למדיניות משרד החוץ. אין מנוס מכך שידברו על מדיניות משרד החוץ.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע להניח להחלטה לשבוע שבועיים, ושבוע לפני הדיון נחליט על מספר השעות. יכול להיות שאין סיבה לקבוע 4 שעות לדיון.

י. נחושטין: אפשר לקבוע 4 שעות לדיון ואם יתקיים דיון מדיני נפחית ממספר השעות.

י. גבון: אני מציע שנקבע 4 שעות לדיון במשרד החוץ, ואם יתקיים דיון מדיני מספר השעות ייפחת ל-3, מבלי שנתכנס לקבוע זאת שוב.

ר. ארזי: קל יותר להוסיף שעות מאשר להפחית שעות. אני מציע שנקבע 3 שעות לדיון, ואם לא יתקיים דיון מדיני נשנה את מספר השעות ל-4.

י. בן-מאיר: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון. באופן עקרוני אני בעד הפחתת שעות הדיונים, כי רואה אני שחברי-הכנסת מעטים יושבים באולם ומאזינים לנואמים. גם הנאומים חוזרים על עצמם.

מ. ברעם: ההבדל בין 3 שעות לבין 4 שעות חל רק לגבי הסיעות הגדולות. אם יש לנו ענין בהפחתת מספר השעות אז הסיעות הגדולות תוותרנה על הזמן הנוסף שינקצב להן אם נקבע 4 שעות לדיון. מדוע שלא נשריין לדיון המדיני 4 שעות?

הוחלט: לקבוע 4 שעות לדיון על סקירת שר החוץ על פעולות משרדו.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע לקבוע 3 שעות לדיון על משרד ראש הממשלה.

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון על סקירת ראש הממשלה על פעולות משרדה.

היו"ר י. ישעיהו:

ה. הצעת החלטה בענין הוראות סעיף 60(ב) של התקנון

לפנינו שש הצעות החלטה. הצעה א' היא הצעה מרחיקת לכת האומרת: "ועדת הכנסת מחליטה להשאיר את סעיף 60(ב) כלשונו ללא שינוי". נצביע תחילה על הצעה א'.

היו"ר י. ישעיהו: ה צ ב ע ה

- 4 - בעד הצעה א'
- 9 - נגד הצעה א'

הוחלט: הצעה א' נדחתה.

היו"ר י. ישעיהו: רוב חברי הוועדה בעד שינוי הסעיף.

י. בן-מאיר: אני מציע להצביע עתה על הצעה ד', שהיא ההצעה הקיצונית השניה.

מ. נסים: אני מבקש שנצביע קודם על הצעה ב', ואם היא לא תתקבל אבקש את חברי הוועדה להתאחד על הצעה ד'; כי אם הצעה ד' תוצבע תחילה אצביע נגדה ותשאר לי רק הצעה ב'.

היו"ר י. ישעיהו: ההגיון הוא בהצעתו של חבר-הכנסת בן-מאיר, שנצביע תחילה על ההצעה הקיצונית ואחר כך נעבור להצבעה על ההצעות האחרות; אבל אם אין התנגדות להצעתו של חבר-הכנסת נסים - נקבל את הצעתו.

הצעה ב' אומרת: "בהסתמך על הסעיפים 121 ו-122 של התקנון, מחליטה ועדת הכנסת כי במקרה שנדרשה הצבעה חשאית וכנגדה הצבעה אישית תתקיים ההצבעה החשאית תחילה גם אם הדרישה להצבעה אישית קדמה לה."

הצעה ג' אומרת: "דרישה להצבעה חשאית על-פי סעיף 60(ב) לא תחול על הצבעות בנושאים שחוק המעבר תש"ט-1949 סעיף 11(ז) חל עליהם."

הצעה ד' אומרת: "ועדת הכנסת מחליטה להציע לכנסת שינוי בתקנון שעל-פיו לא תתקיים הצבעה חשאית אלא כשהכנסת בוחרת אדם לתפקיד כלשהו, או להסרת חסינות."

הצעה ה' אומרת: "במקרה שנדרשה הצבעה חשאית וכנגדה הצבעה אישית תכריע בה הכנסת."

הצעה ג' היא הצעה לתיקון התקנון. ז. שר:

הצעות ג' ו-ד' הולכות יחד. הצעה ג' פירושה החלטת ביניים, והצעה ד' פירושה הנחה על שולחן הכנסת. היו"ר י. ישעיהו:

אני מצטער. הצעה ג' איננה יכולה להתקבל כהחלטת ביניים, היא יכולה רק להתקבל כהצעה לתיקון התקנון, כיוון שהיא מנוגדת לתקנון. בהחלטה אי-אפשר לשלול זכות להצבעה חשאית. הצעות ג' ו-ד' הן שני תיקונים אשר אחד מהם מרחיק לכת יותר ומבטל את ההצבעה החשאית והשני מגביל את ההצבעה החשאית לגבי נושאים מדיניים. ז. שר:

היו"ר י. ישעיהו: אינני מסכים עם מר שר, כי סעיף 122 של התקנון אומר: "הכנסת לא תדון בשום ענין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון, או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה ועדת הכנסת על כך." ז. שר:

סעיף 121 של התקנון מדבר על קביעת תקדימים וסעיף 122 מדבר על סטייה מהתקנון והתקדימים. סעיף 121 של התקנון אומר: "שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב כל עוד לא נתקבל על-ידי הכנסת תיקון בתקנון לענין זה." ובענין זה ישנה הוראה בתקנון.

י. בן-מאיר: גם הצעה ג' וגם הצעה ד' דורשות תיקון התקנון, אבל הצעה ד' מרחיקת לכת יותר.

היו"ר י. ישעיהו: ברור, שאם תקבל הצעה ד' היא תונח על שולחן הכנסת, יתקבלו לגביה השגות והיא תחזור לדיון בכנסת.

נחוצה החלטת ביניים עד אשר הכנסת תאשר או לא תאשר את ההצעה. אליבה דאלה שחושבים שנחוצה החלטת ביניים, החלטת ביניים נחוצה כיוון שבסעיף 60 יש סתירה. סעיפים 121 ו-122 בתקנון מאפשרים לוועדת הכנסת להחליט החלטות שאינן עולות בקנה אחד עם מה שכתוב בתקנון, פירוש הדבר - לשנות. השינוי הוא שינוי ביניים עד אשר הכנסת תקבל או לא תקבל את ההחלטה באופן סופי. אם הכנסת תדחה את ההצעה - ההצעה תידחה ובכך מאשרת הכנסת את התהליך שוועדת הכנסת המליצה עליו, אם תמליץ.

אם נרצה לקבל את הצעה ג', נכתוב: "בהסתמך על הסעיפים 121 ו-122 של התקנון, דרישה להצבעה חשאית על-פי סעיף 60(ב)..."

א. רזיאל-נאור: החלטת ביניים היא נושא חדש.

היו"ר י. ישעיהו: אני מוחק את המלים "החלטת ביניים". תהא זו החלטה.

י. נחושתי: לגבי הצעה ג' לא כתוב שצריך להניח אותה על שולחן הכנסת. האם מה שכתוב כאן זה קובע? אפשר אחר-כך לפרש שגם אם לא אומרים זאת זוהי החלטת ביניים.

מ. ברעם: אני מציע שנעשה נסיון בו נתאחד כולנו על הצעה ד' האומרת הכל. היא אומרת שאנו מבטלים את ההצבעה החשאית, פרט למינויים או להסרת חסינות.

היו"ר י. ישעיהו: אם חברי הוועדה רוצים בכך - בבקשה.

צ. צימרמן: הצענו הצעה א' מפני שלדעתנו, במצב העניינים היום, שינוי התקנון פוגע באפשרויות של המיעוט לנהל מאבק פרלמנטרי כפי שזה מתנהל עד היום, וזה שינוי בתקנון. חשבנו שהצעה ב' משלימה את הצעה א' כדי למנוע תקלות כפי שהיו עד עכשיו.

הצעה ד' מבטלת באופן גלוי את ההצבעה החשאית - הצעה שאיננו מסכימים לה, אך היא הוגנת; הצעה ג' היא הצעת הסוואה וזריעת חול, כי היא אומרת משהו שלמעשה מונע את ההצבעה החשאית - זה לא נראה לנו ואנו מתייחסים בשלילה לאותה שיטה.

היינו מעדיפים את הצעה ד', כי היא הצעה גלויה, אבל עמדתנו היא שלילית; לא נוכל להתאחד על הצעה ד', כפי שהציע חבר-הכנסת ברעם, כי פירוש הדבר ביטול ההצבעה החשאית.

אנו בעד הצעה א' בהשלמה של הצעה ד'.

י. נבון: אני הצעתי את הצעה ג' ואני מבקש למחוק אותה.

הוחלט: למחוק הצעה ג' על-פי בקשת מציע ההצעה.

היו"ר י. ישעיהו: רצוני להפנות תשומת ליבכם להצעה ו', שהיא ניסוח טוב יותר של הצעה ד'.

הצעה ו' אומרת: "(1) בסעיף 60(ב) יימחקו המלים: 'או הצבעה חשאית בכתב'; (2) ייתוסף סעיף קטן (ג) לסעיף 60 בו ייאמר: 'בחירות הנערכות על-פי חוק או הצבעה להסרת חסינותו של חבר-הכנסת, על-פי חוק חסינות חברי-הכנסת, ייערכו בהצבעה חשאית בכתב'."

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את הצעה ו'. אם תתקבל הצעה ו' נצטרך להניחה על שולחן הכנסת.

י. נבון:
האם תיתכן אפשרות של צירוף הצעות, או שכל הצעה עומדת מול הצעה אחרת? אם נקבל את הצעה ד' האם פירוש הדבר שאיננו יכולים להצביע על הצעה ב'?

י. בן-מאיר:
לא. ברגע שהצעה א' נפלה - נפלה גם הצעה ב'. אין טעם להצעה ב' בלי הצעה א'.

ר. ארזי:
בהצעה ד' נאמר שההצבעה החשאית תתקיים במקרה הנוגע להסרת חסינותו של חבר-הכנסת, אבל לפני זה - בכל ההצעות הפרסונליות - זה לא כתוב.

ז. שר:
הדבר מנוגד לבחירות. יש בחירות של יושב-ראש הכנסת והסגנים הנערכות בהרמת ידיים. אם הצעה ד' תתקבל זה יהיה נוגד את הנוהג.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה ו' - 9

נגד הצעה ו' - 4

הוחלט: לאשר הצעה ו' בה נאמר:

(1) בסעיף 60(ב) יימחקו המלים: "או הצבעה חשאית בכתב";

(2) ייתוסף סעיף קטן (ג) לסעיף 60 בו ייאמר: "בחירות הנערכות על-פי חוק או הצבעה להסרת חסינותו של חבר-הכנסת, על-פי חוק חסינות חברי-הכנסת, ייערכו בהצבעה חשאית בכתב".

י. נבון:
רצוני לאמץ את הצעתו של יושב-ראש הוועדה, שעד אשר תתקבל הצעה ו' (שהיא הצעה ד') בכנסת, לאחר שתעבור את התהליכים הידועים - אנו צריכים להחליט החלטה לגבי הסדר ביניים. כיצד יחליטו אם תתעורר שאלה בנושא זה עד לאישור החלטה בכנסת?

אני מציע שעד אשר תאושר הצעה ו' בכנסת נקבל בינתיים את הצעה ב', שבמקרה ותידרש הצבעה חשאית וכנגדה הצבעה אישית - תתקיים ההצבעה החשאית תחילה גם אם הדרישה להצבעה אישית קדמה לה.

י. בן-מאיר:
רצוני לתמוך בהצעת חבר-הכנסת נבון. אני בין החברים שתמכו בהצעה ו' (הצעה ד') ותמכתי בהצעה גם קודם, כי הייתי והנני בדעה, שאין מקום להצבעה חשאית. כל חבר-הכנסת צריך להיות אמיץ לב ולומר בגלוי את דעתו; אבל יחד עם זאת, כל זמן שנשאר התקנון הקודם אשר שם בכל זאת יש אפשרות להצבעה חשאית, הרי לדעתי הפירוש הסביר הוא שאם מאפשרים הצבעה חשאית, אז ההצבעה החשאית קודמת להצבעה האישית.

הצעה ו' היא הצעה לתקון התקנון, אבל כל זמן שהיא עדיין לא נתקבלה והסעיף בתקנון נשאר כפי שהיה - אני תומך בהצעת חבר-הכנסת נבון לקבל החלטת ביניים.

א. רוזיאל-נאור:
כל זמן שלא נעשה שינוי בתקנון - מחייב התקנון הקיים, לאמור: סעיף 60(ב) נשאר בתוקפו והוא אומר, שכל זמן שלא היו התקדימים השכל הישר אמר שההצבעה החשאית קודמת.

י. נבון:
אבל ראינו מה קרה עם הסעיף הקיים.

א. אנקוריון: לא כל מה שמישהו מחליט עליו שהוא שכל ישר, הוא שכל ישר. הפירוש שנתנה חברת-הכנסת רות יאל-נאור לסעיף 60(ב) הוא אחר מהפירוש שלי. הפירוש שלי הוא שאם הסעיף מדבר על הצבעה חשאית ועל הצבעה אישית - הצבעה אישית קודמת; אבל לא אנמק זאת עכשיו.

רצוני להציע שלאחר שהחלטנו שאנו מתקנים את הסעיף, אינני חושב שיארך זמן רב עד שהחלטה תאושר על-ידי הכנסת, נסתכן בכך שנשאיר את הסעיף הקודם כפי שהוא והפירוש שלו יהיה: שיושב-ראש הישיבה יחליט כפי שיחליט. עם כל הכבוד לחבר-הכנסת ביבי, אני לא הזדהיתי עימו בהחלטתו כיושב-ראש הישיבה, וידוע לי שיש אנשים שהצדיקו את הדרך בה בחר, ויש אנשים - שלא. אני מוכן להסתכן בכך שאם חלילה יקרה בתקופת הביניים עד לקבלת ההחלטה מקרה כזה - שיושב-ראש הישיבה יכריע בו.

מ. ברעם: הצעתו של חבר-הכנסת אנקוריון הגיונית ונראית לי. אם תחקבל הצעתו של חבר-הכנסת אנקוריון - אתמוך בה, ולא - לאחר שנוצר תקדים כזה מציע אני שנאמץ לנו את הצעה ב'.

א. הראל: אני בעד זה שלא תהיה שום החלטת ביניים.

היו"ר י. ישעיהו: אנו לא נצביע היום על החלטה לתקופת הביניים.

צ. צימרמן: אני מציע שנצביע היום על הצעה ב' כהצעת ביניים.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע שנצביע על הצעה ב' בישיבה הבאה.

סוכס: לקיים הצבעה על הצעה ב' בשבוע הבא.

הישיבה ננעלה בשעה 10.10.